

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Lucia Bagrin)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Victoria Sîrbu, Viorica Mihaila, Anatolie Minciuna)

ÎNCHEIERE

15 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat,
în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în
judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Agarista Agricola”
împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ,
împotriva deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a respins apelul depus de Serviciul Fiscal de Stat și s-a menținut hotărârea din 22
octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a admis acțiunea
depusă de societatea cu răspundere limitată „Agarista Agricola”,

constată:

La 12 aprilie 2018, societatea cu răspundere limitată „Agarista Agricola” (în
continuare SRL „Agarista Agricola”) a depus cerere de chemare în judecată în
ordinea contenciosului administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire
la contestarea actului administrativ (f.d. 1-2, 11 recto-verso).

În motivarea acțiunii a invocat că, la 10 martie 2017, a depus pe numele
Serviciului Fiscal de Stat cerere prin care a solicitat compensarea primelor de
asigurare obligatorie de asistenta medicală din contul taxei de stat achitate în sumă
de 12 432 de lei, în baza încheierii nr. 2-895/2016 din 18 ianuarie 2017 cu privire
la încetarea procesului civil.

Conform scrisorii nr.26-5/1-08/401/4106 din 27 martie 2017, Serviciul Fiscal
de Stat nu a refuzat direct restituirea taxei de stat, dar a informat că restituirea taxei
de stat este posibilă doar la prezentarea încheierii definitive și irevocabile a
instituției de resort, fără a face referire la o careva normă legală.

Astfel, la 21 decembrie 2017, SRL „Agarista Agricola” a depus din nou
cerere de restituire a taxei de stat în baza documentului executoriu definitiv și
irevocabil, așa după cum a solicitat Serviciul Fiscal de Stat. Însă, prin scrisoarea
nr.26-05/1-08-1564 din 06 februarie 2018, Serviciul Fiscal de Stat a făcut referire
la Regulamentul de stingere a obligației fiscale prin compensare și/sau restituirea
mijloacelor bănești, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 235 din 19 aprilie 2017
și a menționat că potrivit pct. 37 din Regulament restituirea taxei de stat nu poate fi
efectuată decât la prezentarea documentului executoriu în original.

În acest sens, reclamanta a relevat că, nu a calificat scrisoarea nr.26-05/1-08-1564 din 06 februarie 2018 drept un refuz, ci ca o solicitare de a prezenta documente suplimentare. Or, conform pct. 18 din Regulamentul menționat supra, în cazul în care contribuabilul nu a anexat toate documentele specificate la pct.15 din prezentul Regulament, Serviciul Fiscal de Stat este în drept să solicite suplimentar prezentarea acestor documente.

Respectiv, la 13 februarie 2018, SRL „Agarista Agricola” a prezentat organului fiscal originalul încheierii judecătorești nr. 2-895/2016 din 18 ianuarie 2017, solicitând în mod repetat transferarea sumei de 12 432 de lei din contul taxei de stat în contul primei de asigurare de asistență medicală nr. 122100.

Prin scrisoarea nr.26-15/1-13-3257 din 05 martie 2018, Serviciul Fiscal de Stat a informat că nu este în drept de a restitui această sumă, din motiv că potrivit articolului 89 alin. (3) din Codul de procedură civilă, restituirea taxei de stat se efectuează de către organul fiscal prin intermediul Trezoreriei de Stat în termen de cel mult un an de la data emiterii încheierii.

Prin urmare, nefiind de acord cu răspunsul dat, la 12 martie 2018, SRL „Agarista Agricola” a contestat răspunsul nr. 26-15/1-13-3257 din 05 martie 2018 cu cerere prealabilă, depusă pe numele șefului ierarhic superior, iar prin Decizia nr.102 din 29 martie 2018, contestația a fost considerată neîntemeiată și a fost respinsă.

În această ordine de idei, reclamantul SRL „Agarista Agricola” a solicitat admiterea acțiunii, anularea Deciziei nr. 102 din 29 martie 2018 emisă de Serviciul Fiscal de Stat și obligarea Serviciului Fiscal de Stat de a restitui suma de 12 432 de lei, prin transferarea acesteia în contul primei de asistență medicală nr. 122100.

Prin hotărârea din 22 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 45, 49-54) s-a admis acțiunea depusă de SRL „Agarista Agricola”;

s-a anulat Decizia nr. 102 din 29 martie 2018 emisă de Serviciul Fiscal de Stat pe marginea contestației împotriva acțiunilor funcționarului fiscal din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, ca fiind ilegală;

s-a obligat Serviciul Fiscal de Stat să restituie suma de 12 432 de lei pentru transferarea acesteia în contul primei de asistență medicală.

Prin decizia din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Serviciul Fiscal de Stat și s-a menținut hotărârea din 22 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 79, 80-83 recto-verso).

Prima instanță și instanța de apel și-au argumentat concluziile prin faptul că, prin încheierea din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Fălești s-a dispus *inter alia* restituirea taxei de stat în cuantum de 12 432 de lei, achitată de reclamantul SRL „Agarista Agricola” la depunerea cererii de chemare în judecată.

Astfel, în speță, autoritatea fiscală neîntemeiat și eronat a refuzat compensarea și/sau restituirea taxei de stat. Or, prin prisma articolului 16 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, este obligatorie pentru toți și urmează a fi executată cu strictețe. Respectiv, Serviciul Fiscal de Stat avea obligația de a restitui SRL „Agarista Agricola” taxa de stat, prin intermediul Trezoreriei de Stat, în termen de cel mult un an de la data emiterii încheierii din 18 ianuarie 2017 a Judecătoriei Fălești, obligație care nu a fost executată.

La 07 martie 2019, Serviciul Fiscal de Stat a declarat recurs împotriva deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 97-100).

În motivarea recursului a invocat că, instanța de apel nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și nu a dat o apreciere

corectă probelor prezentate de către organul fiscal, iar drept consecință a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

Sub acest aspect, recurentul a menționat că, doar în scrisoarea nr. nr.26-5/1-08/401-4106 din 27 martie 2017, a fost refuzată restituirea taxei de stat, din motiv că la cererea nu a fost anexată încheierea definitivă și irevocabilă a instituției de resort. Însă, la data formulării scrisorii nu era aprobat Regulamentul de stingere a obligației fiscale prin compensare și/sau restituirea mijloacelor bănești, or, Hotărârea Guvernului a fost aprobată la 19 aprilie 2017 și publicată în Monitorul Oficial la 20 aprilie 2017.

La fel, instanța de apel incorect a constatat aplicarea justă de către instanța de fond a prevederilor articolului 7 din Legea taxei de stat, precum și incorect a aplicat prevederile articolului 266 alin. (1) din Codul fiscal. Or, în speță urmează a fi aplicate doar dispozițiile articolului 89 alin. (3) din Codul de procedură civilă. ba mai mult decât atât, aplicabilitatea doar a articolului 89 alin. (3) din Codul de procedură civilă este justificată și prin faptul că, prin prisma Legii cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, este ierarhic superior Legii taxei de stat și Codului fiscal.

În această ordine de idei, recurentul Serviciul Fiscal de Stat a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 22 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi, prin care să fie respinsă acțiunea depusă de SRL „Agarista Agricola”, ca fiind neîntemeiată.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil, din motivele ce succed.

În debut, Colegiul consideră oportun de a învedera că, în data de 01 aprilie 2019 a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din articolul 257 alin. (1) al acesteia.

În această consecvență, este notabil că potrivit articolului 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Aderent, articolul 195 din Codul administrativ statuează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de Serviciul Fiscal de Stat împotriva deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău urmează a fi efectuată conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a Codului administrativ, și anume în conformitate cu normele Codului de procedură civilă.

Astfel, în conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere

motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Completul de admisibilitate al instanței de recurs subliniază că, un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea cauza *Lebedinschi vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, § 32; cauza *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, § 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului precitat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, cauzele *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, § 34; *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, § 64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, § 28; *Zubac vs Croația (Marea Cameră)*, 5 aprilie 2018, § 82).

Așadar, prin prisma articolului 433 din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate verifică dacă actul judecătoresc de dispoziție recurat poate constitui obiectul recursului, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, completul de admisibilitate notează că, în cazul în care, dreptul de acces la justiție este limitat fie de lege, fie de fapte, instanțele naționale trebuie să verifice dacă aceste restricții au redus esența dreptului și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea cauzele *Levages Prestations Servicii vs Franța*, 25 octombrie 1996, § 40; *Tricard vs Franța*, 10 iulie 2001, §§ 29, 33; *Freitag vs Germania*, 19 iulie 2007, § 37; *Marc Brauer*, 1 septembrie 2016, § 34).

Articolul 434 din Codul de procedură civilă prescrie că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

În conformitate cu art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Normele procedurale referitoare la termenele pentru căile de atac sunt, înafara oricărui dubiu, menite să asigure buna administrare a justiției și

respectarea, în special, a principiului securității juridice. Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea cauzele *Tricard vs Franta*, 10 iulie 2001, § 29; *Nicolae Popa vs România*, 9 decembrie 2014, § 16; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, § 31). Mai mult, CtEDO a statuat că, în cazul în care termenul pentru o cale de atac ordinară este prelungit după o perioadă considerabilă de timp, o astfel de decizie poate încălca principiul securității juridice (a se vedea cauzele *Ponomaryov vs Ucraina*, 3 aprilie 2008, § 41; *Ustimenko vs Ucraina*, 20 octombrie 2015, § 47).

Astfel, completul de admisibilitate opinează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece decizia Curții de Apel Chișinău supusă controlului judiciar datează cu 06 februarie 2019, iar cererea de recurs a fost depusă la 07 martie 2019 (f.d. 97).

Succesiv, completul de admisibilitate evocă faptul că, în conformitate cu articolul 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform articolului 433 din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

- a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat.

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate. Or, recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Însă, din analiza cererii de recurs depuse de Serviciul Fiscal de Stat rezultă că acesta nu a evidențiat memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se la reiterarea circumstanțelor faptice ale cauzei, transpunerea normelor legale și a concluziilor instanțelor inferioare.

În acest sens, completul de admisibilitate menționează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii. Respectiv, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

La caz, completul de admisibilitate vădește că argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiurile aplicabile doar procedurii de apel și nu se regăsesc în articolul 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului. Ba mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma articolului 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Serviciul Fiscal de Stat nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel. Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța inferioară, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67). La acest capitol instanța de recurs reține că recursul declarat de Serviciul Fiscal de Stat nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept

procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că, în condițiile din speță, cererea de recurs a fost depusă după ce Serviciul Fiscal de Stat a avut posibilitatea de a fi auzit de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 25 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurentului i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzit combinat cu dreptul la un recurs efectiv. De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanța de apel a examinat cauza sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, a aplicat și interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în unanimitate, ajunge la concluzia de a declara recursul Serviciului Fiscal de Stat împotriva deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 195, 258 alin. (3) și art. 246 din Codul administrativ și art. 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se declară inadmisibil recursul depus de Serviciul Fiscal de Stat împotriva deciziei din 06 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nicolae Craiu